

1. Další kniha o papeži?

O papeži Františkovi toho bylo napsáno už mnoho a různým způsobem. Tato kniha se pokouší představit papežovy kořeny v jezuitském řádu a ignaciánské spiritualitě. Jaký je jeho duchovní styl, jaká je jeho teologie, jaký je jeho „způsob jednání“ – abychom hned na tomto místě uvedli základní ignaciánský pojem? Jak tyto prvky ovlivňují jeho samotného? Jaký vliv měly na desítky let jeho působení v Argentině? A jak nyní působí na celosvětovou církev? Do jaké míry mohou inspirovat hledající křesťany – jednotlivce i společenství – na jejich cestě víry a křesťanské služby?

Jorge Mario Bergoglio – papež František – je, jak vypovídají ti, kteří se s ním setkávají, snadno přístupný a v dobrém slova smyslu prostý člověk, zároveň ale mnohohvrstevnatá a komplexní osobnost – i to můžeme často slyšet. Ten, kdo studuje jeho texty i knihy o něm, vnímá jeho velikost, ale zakouší i tajemství jeho osobnosti. Papeže Františka nelze vystihnout ukvapeně, nějakým jedním slovem. Přispívá právě tento rys ještě více k fascinaci, kterou nad ním miliony lidí pocítují? Papež František každopádně vyznačuje – a cítí to miliony lidí – ne především sám sebe, nýbrž cosi tajemně jiného, nebo lépe někoho Jiného, který ho naplňuje a pobízí, který z *něho* hovoří, působí a pobízí. V této knize sleduji, a to spíše

v přemýšlivém a tázavém než hodnotícím a poučujícím tónu, jak se prostřednictvím ignaciánského ducha stal papež František tím, čím je, a co by to mohlo znamenat pro nás křesťany a pro církev. Píšu tím také samozřejmě o jezuitském řádu a jeho duchu, o tom, jak působí v církvi a pro tento svět. Tato knížka se na věci dívá a dotýká se jich samozřejmě jen subjektivně a pokouší se převádět dojmy do našeho vyjadřování a vnímání.

Na začátku této knížky zaměříme svůj pohled na to, jak papeže ovlivnily exercicie a jak z nich žije. Poté se pokusíme vysledovat základ jeho sebechápání jako někoho, kdo si uvědomuje, že je Bohem poslán do světa, zvláště pak na samé hranice života. Úzká souvislost mezi hlásáním víry a nasazováním se za spravedlnost je základním tématem poslání jezuitů – a papež František k tomu zaujímá komplexní postoj, který se pokusíme v jeho vývoji rozpoznat. Papež žije ze vztahů a ve společenství – bez tohoto ignaciánského vlivu nejsme schopni jemu (ani naší křesťanské víře) porozumět. Pohled na to, jak chápe a praktikuje duchovní vedení, nás přivede k úvahám o Petru Faberovi, jednom z prvních jezuitů, kterého papež obzvláště ctí a oceňuje. Několik otázek na konci každé kapitoly pak má povzbudit k osobnímu zamyšlení. Knihu uzavírá komentář k dvanácti papežovým typickým výrazům – klíčovým slovům jeho pontifikátu.

To, co je typicky jezuitské či ignaciánské, je spíše způsob jednání (*modus procedendi*) než obsah, spíše styl než nauka. Žít ignaciánsky neznamená zvláštní, exkluzivní spiritualitu jednotlivců či vyvolené sku-

piny, ale spíše přetavení jádra biblicko-křesťanské existence v životní styl. Když se to daří, má to svoji oprávněnost, je to přitažlivé a je to schopno druhé orientovat. Proto se v této knížce pokusím za pomoci papežových citátů a životopisných skutečností sledovat jeho „způsob“. Ne abych podporoval kult kolem jeho osoby nebo papežského úřadu – to by nebylo vůbec ignaciánské –, nýbrž s nadějí, že tento papežův způsob přinese některým mým čtenářům jistý duchovní užitek.

Při jedné návštěvě v augsburském kostele svatého Petra na Perlachbergu byl Bergoglio hluboce pohnut obrazem „Panny Marie rozvazující uzly“. Maria rozvazuje uzly na bílé stuze, kterou jí podávají andělé. Z Augsburgu si s sebou přivezl jen pohlednici s tímto obrazem, po jeho biskupském svěcení však byla v jednom kostele v Buenos Aires umístěna reprodukce tohoto obrazu. Věřící si ho rychle oblíbili a z kostela se stalo poutní místo. Obraz odkazuje k možná nejniternějšímu papežovu povolání: Bůh chce rozvázat to, co je zauzlené v osobním životě všech lidí, v církvi i v celém světě – a Maria, žena bez viny, mu v tom pomáhá. Povoláním papeže, stejně jako všech křesťanů a světové církve je, aby do této Boží dynamiky rozvazování uzlů vstoupili a napomáhali budovat království Boží bez uzlů a smyček.